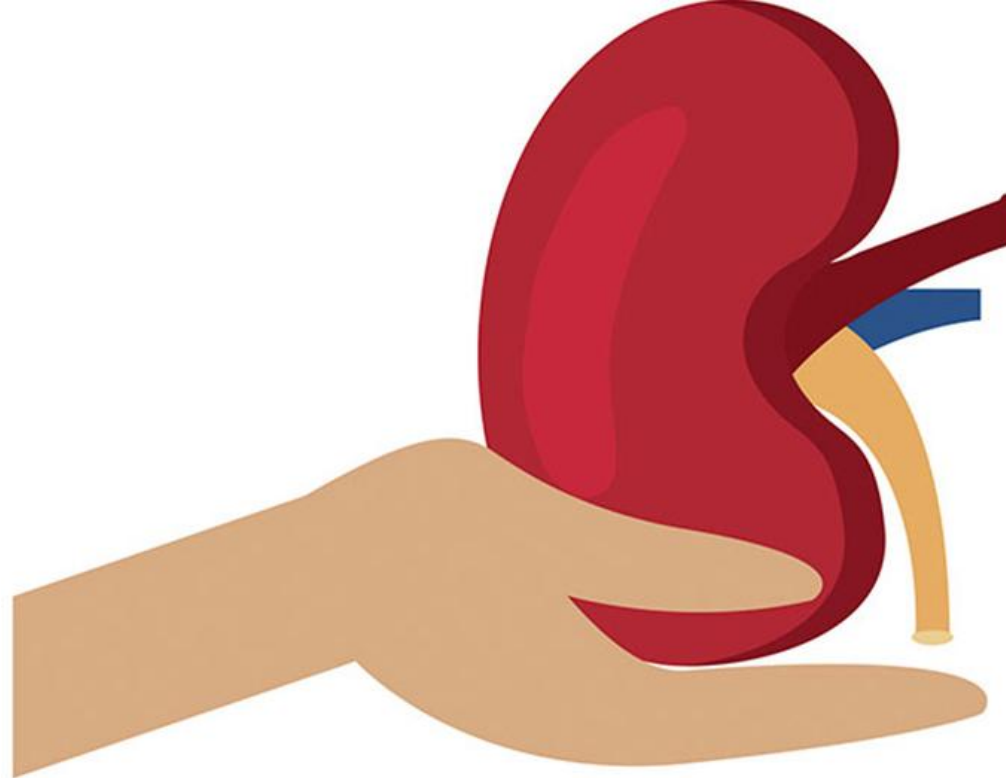

Nierdonatie bij leven

Linda Zandbergen, physician assistant en coördinator
levende nierdonatie UMC Utrecht

Inhoud

- Geschiedenis levende nierdonatie
- Juridisch kader levende nierdonatie
- Vormen levende nierdonatie
- Aantallen levende nierdonaties UMC Utrecht en landelijk
- Risico's voor donoren
- Zwangerschap en levende nierdonatie
- Crossover nierdonatie
- Donatie screeningstraject

Geschiedenis nierdonatie bij leven

1954 eerste levende nierdonatie in Boston (één ei-geweeling broers Herrick)

1966 eerste levende nierdonatie in Leiden (moeder aan zoon)

1969 eerste levende nierdonatie in UMC Utrecht

Juridisch kader levende nierdonatie

- Een meerderjarige die in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, kan toestemming verlenen voor het bij zijn leven bij hem verwijderen van een door hem aangewezen orgaan ten behoeve van implantatie bij een bepaalde persoon. (wetten.nl)

Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS):

- 18 jaar of ouder bent en in staat om duidelijk te maken wat je wilt
- de beslissing vrijwillig neemt en hiervoor geen cadeaus of geld krijgt
- gezond genoeg bent en een goede lichamelijke conditie hebt
- geen (erfelijke) ziekte hebt waardoor de kans groot is dat je zelf later in de problemen komt als je je nier doneert
- niet zwanger bent
- geen bloedziektes, lever- of nierziektes of stollingsproblemen hebt

Vormen van levende nierdonatie

- Rechtstreeks (verwant of niet verwant)
- Anoniem
- Gerichte altruïst
- Via crossover (hierover later meer)
- ABO-i of HLA-i (HLA-i alleen in ErasmusMC)

Aantallen levende nierdonaties Nederland

Jaartal	Verwante koppels	Niet verwante koppels	Totaal
2013	225	249	474
2014	291	239	530
2015	198	315	513
2016	236	328	565
2017	202	349	551
2018	198	312	522
2019	222	279	501
2020	163	203	366
2021	199	253	452
2022	240	276	516
2023	237	267	504
2024	202	285	487

Mogelijke risico's voor de donor

Korte termijn (rondom operatie)

- (na)bloeding (heel klein risico)
- Trombosebeen of longembolie (heel klein risico)
- (Wond)infectie (1 op de 10 patiënten)
- Longontsteking (1 op de 10 patiënten)
- Kans op overlijden (1 op de 3333 patiënten)

Gegevens op basis van internationaal onderzoek in de algemene operatie populatie (mensen die geopereerd worden omdat ze iets mankeren).

Lange termijn

- Hoge bloeddruk
- Verhoogde suiker (kans op suikerziekte)
- Eiwit in de urine

Deze risico's gelden voor iedereen, echter onbehandeld kunnen bovengenoemde aandoeningen schade geven aan de overgebleven nier. Advies is om laagdrempelig de aandoeningen te behandelen (leefstijl en/of medicatie).

Mogelijke risico's voor vrouwelijke donor met zwangerschapswens

- Er is een verhoogd risico op zwangerschaps hoge bloeddruk of zwangerschapsvergiftiging: 1 op 9 vrouwen ten opzichte van 1 op 20 vrouwen met 2 nieren.
- Er is geen risico op vroeggeboorte of laag geboortegewicht

Belangrijke donor eigenschappen

Bloedgroep (resusfactor niet van belang)

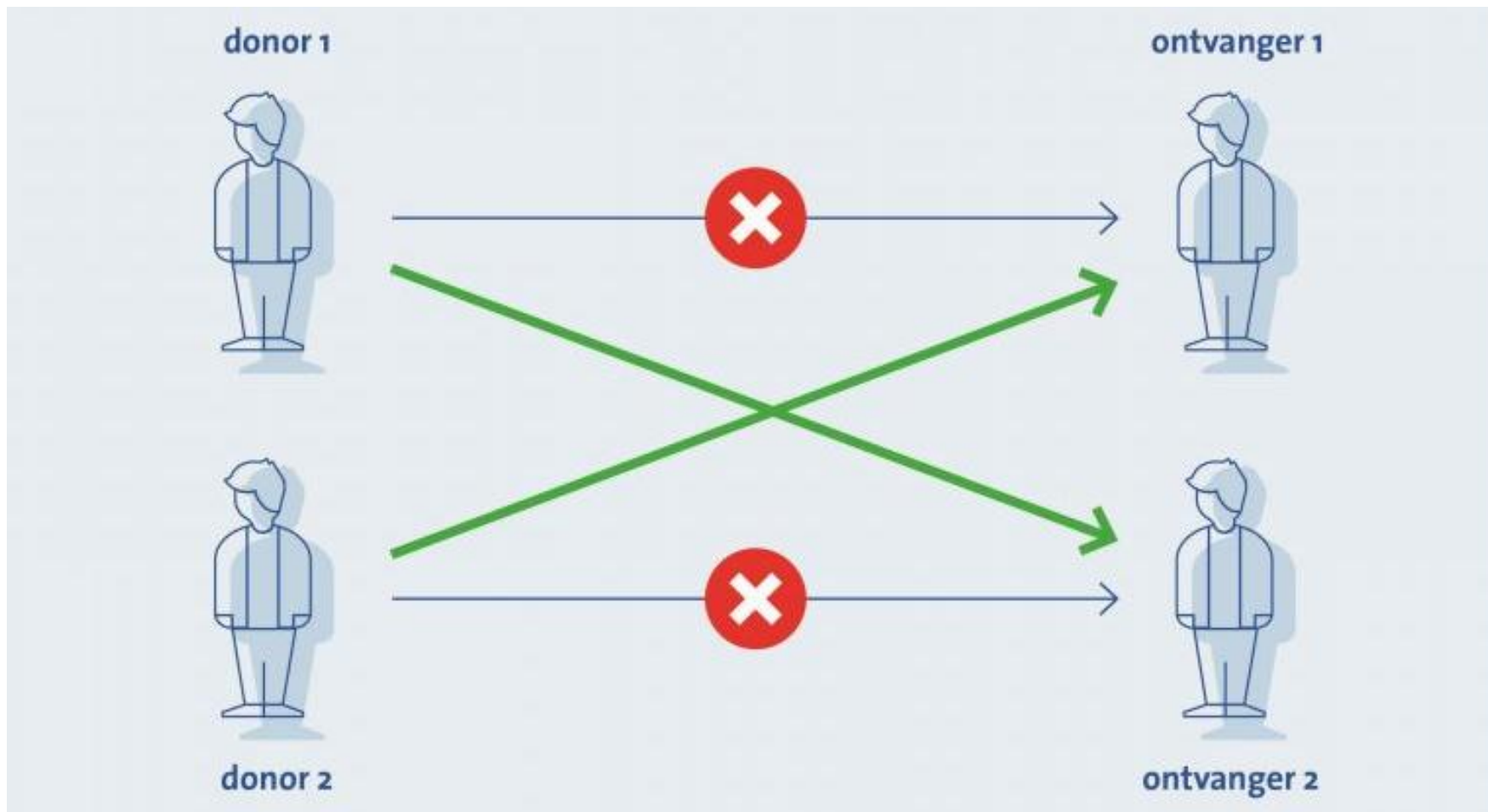
- 0 (47% van de bevolking). Donor kan aan iedereen een nier afstaan.
- A (42% van de bevolking). Donor kan aan iemand met bloedgroep A of AB een nier afstaan.
- B (8% van de bevolking). Donor kan aan iemand met bloedgroep B of AB een nier afstaan.
- AB (3% van de bevolking). Donor kan alleen aan iemand met bloedgroep AB een nier afstaan.

		Jouw bloedgroep			
		A	B	AB	O
Bloedgroep van de ontvanger	A	✓	✗	✗	✓
	B	✗	✓	✗	✓
	AB	✓	✓	✓	✓
	O	✗	✗	✗	✓

HLA/weefseltypering: matchen weefselkenmerken tussen donor en ontvanger? (=Bloedonderzoek).

Antistoffen/kruisproef: heeft de ontvanger antistoffen tegen de donor? (=Bloedonderzoek).
Redenen voor een ontvanger om mogelijk antistoffen te hebben zijn:

- Een eerdere transplantatie.
- Een zwangerschap.
- Een bloedtransfusie.

Crossover

Als de bloedgroep niet matcht en/of als er antistoffen zijn
(positieve kruisproef)

Crossover

- Landelijk programma met alle 7 universitaire ziekenhuizen.
- Indien deelname: Aanmelding donor en ontvanger bij de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) (coördinatie crossover programma).
- 4x/jaar wordt er gematched middels een computerprogramma op basis van bloedgroep en weefselkenmerken/HLA.
- Indien voorlopige match: Kruisproef (antistoffen test) in het Nationaal Laboratorium in Leiden.
- Indien definitieve match: Operatiedatum plannen met andere ziekenhuis. Donor doneert in het andere ziekenhuis.
- Gehele procedure is anoniem. NB: anonieme donoren mogen ook deelnemen aan de crossover.
- Donor onderzoeken zijn 1 jaar geldig. Diverse onderzoeken zullen na 1 jaar herhaald worden.

Gericht altruïsme

- Donor die ontvanger nooit heeft gekend, meld zich vanwege een oproep in sociale media, lokale krant, kerkblad etc. etc.
- Meestal goed gemotiveerd, met andere woorden, niet over 1 nacht ijs gegaan, maar bespreek verwachtingen; wil donor vrienden blijven met ontvanger (of vice versa), wil donor een bepaald aandeel in het leven van de ontvanger hebben.
- Belangrijk dus om naast lichamelijke geschiktheid ook de psycho sociale geschiktheid in kaart te brengen.

Aanmelding

Bij het transplantatie ziekenhuis van uw ontvanger, dus één van de universitaire ziekenhuizen.

Meestal online, soms telefonisch.

Wat wordt er gevraagd?

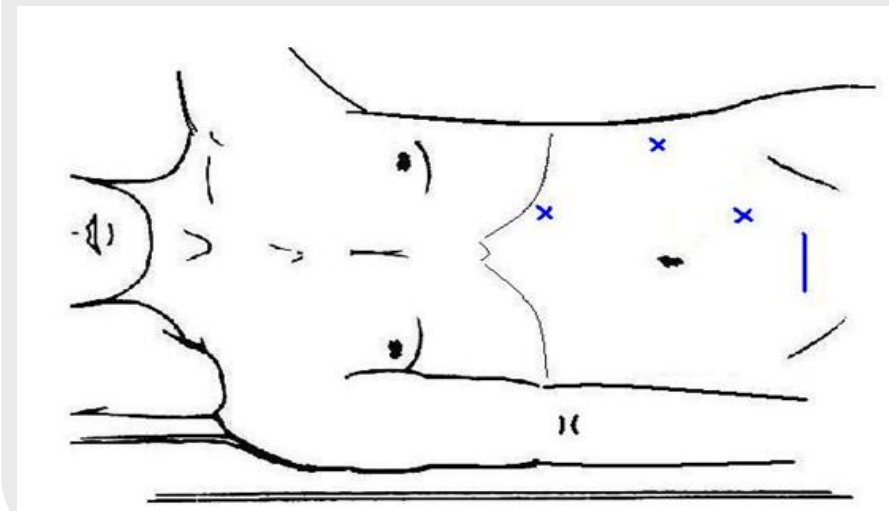
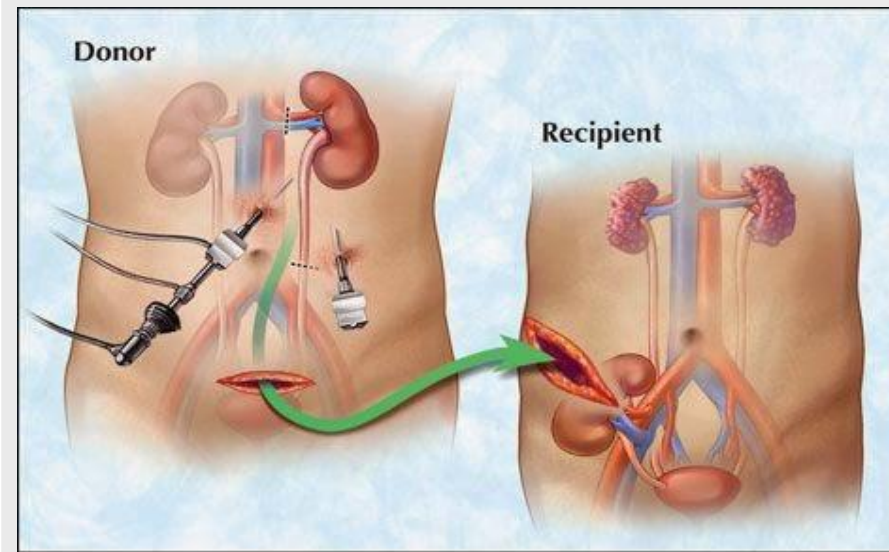
1. Uw naam, adres, telefoonnummer, geboortedatum etc.
2. Wat is uw bloedgroep (als u die weet).
3. Weet uw ontvanger dat u wilt doneren?
4. Wat is uw medische geschiedenis?
5. Wie is de ontvanger?

Donor screening (onderzoeksfase)

- Informatie over nierdonatie
- Lichamelijk onderzoek, bloeddruk, pols, lengte en gewicht meten op het spreekuur
- 24 uren bloeddrukmeting (in sommige ziekenhuizen niet)
- Uitgebreid bloedonderzoek, virussen, HLA/weefseltypering en antistoffentest (kruisproef)
- Urinekweek, urinescreening, 3x 24 uur urine sparen (in sommige ziekenhuizen niet)
- Hartfilmpje (ECG)
- Hart-longfoto (X-thorax)
- CT scan van de buik
- Gesprek met medisch maatschappelijk werk op het spreekuur

Operatie

- Nieren liggen aan de rugzijde.
- 1 of meer slagaders.
- 1 of meer aders.
- 1 of meer urineleiders.
- Operatiemethode: Laparoscopisch (kijk operatie) met bikinisnee
- Hand Assisted Retroperitoneoscopische Procedure (HARP): uitname van de nier gebeurt middels een combinatie van laparoscopische instrumenten en de hand van de chirurg.
- In Maastricht Universitair Medisch Centrum (MUMC) snede in de flank.

Herstel na de operatie

- Luister goed naar het lichaam; herstel verschilt per persoon.
- Last van een “dood” gevoel of ongevoelige huid rondom de wond en stijfheid aan het been aan de wondzijde. Soms zenuwpijn in het wondgebied.
- Periode van minder energie en vermoeidheid.
- Tot 6 weken na de operatie niet zwaar tillen, geen zwaar werk verrichten of onverwachte bewegingen maken (denk aan honden die aan de riem trekken, kinderen die tegen de buik aanlopen).
- Conditie opbouwen.

Nazorg

- 6-8 weken na de operatie afspraak met de chirurg.
- 3 maanden na de operatie afspraak voor controle van de nierfunctie van de overgebleven nier.
- 3 maanden na de operatie afspraak met maatschappelijk werk.
- 1 jaar na de operatie opnieuw controle van de nierfunctie van de overgebleven nier.
- Verdere jaarlijkse controle meestal via de huisarts.

Niertransplantatie 8-02-2024

“...als je er één nodig hebt krijg je die van mij!”

Onderzoekstraject

11-10-'23

- 48 uurs urine inleveren
- bloed prikken
- hartfilmpje maken
- longfoto
- maatschappelijk werk spreken

10-11-'23

- CT scan met contrast-vloeistof

11-12-'23

- gesprek met chirurg
- gesprek met anesthesist
- na bespreking in multidisciplinair overleg goedkeuring voor transplantatie

Telefoontje

- 18 januari definitieve datum bekend

Operatiedag

Verloop van de operatie

7 februari, 8.00 opnamedag: intakegesprek, infuus, gesprek met chirurg, laatste check

8 februari, 8.00 naar recovery, wachten op het operatieteam

Topresultaat!

Misselijk van narcose en OxiContin

Overgeven en moe, pijn aan de wond.

Ná de transplantatie

Opknappen en herstellen:

Donderdag operatie- zondag naar huis

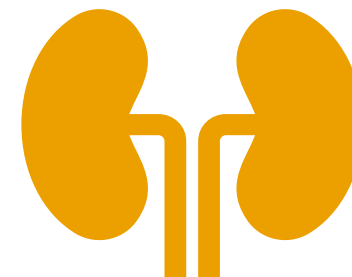
Thuis eerste twee weken op de rug slapen

Dagelijks diverse malen kort bewegen

6 weken niet tillen

Na 6 weken terug aan het werk voor halve dagen

Na 9 weken weer volledig aan het werk

Na 1 jaar....

Controles gedurende eerste jaar:

